

Van een klein aantal voorbeeldtuinjes groeide De Tuinen van Appeltern uit tot een oord waar veel meer over tuinen is te beleven dan de 200 voorbeeldtuinen die er nu liggen. En daarmee houdt het voor initiatiefnemer Ben van Ooijen nog niet op. Na dertig jaar zijn er nog genoeg nieuwe ideeën te bedenken. Wat te denken van de vier basisvoorwaarden voor tuingeluk?

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto: René Faas

Op de langste dag van het jaar liggen de Tuinen van Appeltern er fris en kleurrijke bij. Inmiddels zijn er 200 voorbeeldtuinen, maar kent het terrein ook een sortimentstuin voor vaste planten. Een jaar geleden gestart, en nu al een indrukwekkend kleurenschouwspel. Hier even geen hout, steen en heg, maar alleen maar een levende kleurenwaaier met vaste planten. "Dat past ook in de Tuinen van Appeltern. Gewoon genieten van het vele moois dat vaste planten te bieden hebben", merkt directeur Ben van Ooijen op. Hij legde ruim dertig jaar geleden in Appeltern, gelegen in het zuidelijk deel van het Land van Maas en Waal, de basis voor dit nu 17 ha tellende complex. Van Ooijen was aanvankelijk helemaal niet van plan om iets in de groensector te gaan doen. Hij werkte in de horeca als barkeeper en discjockey. Hij wilde wel eigenaar worden van het etablissement, maar dat ging niet door. Met een opleiding als hovenier pakte hij dat werk weer op, en vond deze plaats bij Appeltern. "Ik mocht hier gaan bouwen mits er een bedrijf op kwam. Hovenier leek me een prima keuze, en dat bleek te kloppen. Al gauw merkte ik dat het voor consumenten erg lastig is om een tekening te visualiseren. Dat kan ik dan misschien maar beter doen. Als ik een aantal voorbeelden op kleine schaal maak, dan begrijpen mensen beter hoe een tuinontwerp er uit komt te zien. Daarnaast kon ik bij die ontwerpen ook informatie geven. Want dat is wat mensen wilden: informatie."

BEN VAN OOIJEN:

'Tuingeluk, daar gaat het om'

Ben van Ooijen: "Veel mensen hebben een niet-optimale band met hun tuin. Dat geldt volgens mijn waarneming voor het merendeel van de consumenten"

Hij ging eerst maar eens kijken in den lande of er al zoiets bestond. Voorbeeldtuinen waren er wel, zoals de vijfertuin van Ada Hofman en de tuinen van Mien Ruys, maar een initiatief als Van Ooijen wilde was er niet. En zo werd de basis gelegd voor wat al snel Informatietuinen Appeltern werd, en nu algemeen bekend staat als de Tuinen van Appeltern.

ALTIJD, OVERAL

Het leiding geven aan een dergelijk project, waar inmiddels 25 mensen werken, is geen baan van negen tot vijf. "Ik ben altijd met mijn werk bezig, zeven dagen in de week, en misschien ook wel dag en nacht. Loop ik ergens, dan doe ik inspiratie op voor een tuin, en bezoek ik een beurs, dan zie ik een plant die opvalt." Maakt hij dan nog wel tijd voor zijn

gezin, is er ook nog vrije tijd? "Gelukkig wel. Ik ben al lang actief als voorzitter van de plaatselijke voetbalclub, en doe veel bij die club. De tijd die daar voor nodig is, is er. Een kwestie van goed organiseren. Ik kan altijd mijn bedrijf als excuus kunnen gebruiken om iets niet te doen, maar dat is echt een valkuil, niet alleen bij mij. Ik heb geprobeerd om daar niet te veel in mee te gaan." Leiding geven aan die 25 mensen is voor hem een kwestie van hoofdlijnen. "Ik zet de hoofdlijnen uit, waar het gaat om wat we uit willen stralen, op zaken als gastvrijheid en veranderingen. De invulling ervan laat ik aan de medewerkers over. Dat levert niet altijd precies datgene op wat ik wil, maar dat is niet anders. Ik vind het belangrijk dat medewerkers zich hier prettig voelen en een steentje willen bijdragen aan de Tuinen van Appeltern."

DE MENS EN ZIJN TUIN

De Tuinen van Appeltern is een prima podium voor Van Ooijen om te bepalen wat er leeft onder consumenten, hoveniers en leveranciers van planten, hout en steen. "Jaarlijks komen hier 130.000 bezoekers, waaronder hoveniers. Daarnaast werken we nauw samen met 200 bedrijven die in de tuinen iets laten zien uit de tuinwereld. Op basis van wat ik de laatste jaren hoor stel ik vast dat de tuinenmarkt het niet gemakkelijk heeft. Dat vastgesteld hebbend, moeten we ons de vraag stellen of hetgeen we hier zo mooi hebben gemaakt in de Tuinen van Appeltern nog wel aansluit bij de behoefte van mensen. We richten ons wel op onze bezoekersaantallen, maar is dat voldoende?" Over die vragen heeft Ben van Ooijen de laatste tijd nagedacht. "De markt is afhankelijk

van wat mensen met tuinen hebben. Tegen de bewering dat de tuinbranche het goed doet, wil ik een ander geluid zetten. "Veel mensen hebben een niet-optimale band met hun tuin. Dat geldt volgens mijn waarneming voor het merendeel van de consumenten. Ze hebben een tuin, maar ze genieten er niet van. Dat heeft mij gebracht tot vier basisvoorwaarden voor tuingeluk."

.....
'Ik kan altijd mijn bedrijf als excuus kunnen gebruiken om iets niet te doen, maar dat is echt een valkuil, niet alleen bij mij'
.....

Van Ooijen zet, om zijn verhaal kracht bij te zetten, een aantal tekeningen op papier. "Basisvoorwaarde één is dat niet meer dan een derde van de tuin is bestraat. Dat is in veel Vinexwijken wel anders. Negen van de tien tuinen zijn voor 80% of meer bestraat. Waarom? Omdat mensen niet goed weten wat ze met een tuin aan moeten. Het aardige is wel weer dat in zo'n bestrate tuin vervolgens toch weer potten met groen verschijnen. Tweede basisvoorwaarde is dat van de twee derde groen de helft hoger is dan 90 cm. Dat geeft dieptewerking. Regel drie is dat de tuin voldoende privacy moet garanderen en als vierde basisvoorwaarde geldt dat de energiebalans moet kloppen. Dat betekent dat de tuin niet meer tijd moet kosten dan de eigenaar van plan is er in te steken. Daar wordt nogal eens aan voorbij gegaan bij het maken van het plan. Hoeveel of hoe weinig tijd wil iemand aan zijn tuin besteden? Gras is mooi, maar je moet het wel 26 keer per jaar maaien, vaste planten zijn prachtig, maar vragen het nodige werk."

Om aan het idee van tuingeluk meer ruchtbaarheid te geven heeft Van Ooijen de website www.tuingeluk.info. Daar is ook te vinden welke instanties en personen dit initiatief inmiddels ondersteunen. Nog niet daar te zien, maar wel een feit is de belangstelling van Natuurmonumenten. Van Ooijen: "Ik heb dit verhaal

toegestuurd aan diverse instanties, waaronder Natuurmonumenten. Dat heeft een positief gesprek opgeleverd. Ook Vroege Vogels is geïnteresseerd."

BEZOEKER MET WENSEN

Naast dit landelijke initiatief denkt Van Ooijen ook na om een bezoek aan de Tuinen van Appeltern nog zinvoller te maken voor de bezoeker. "Nu komen bezoekers hier, betalen 11,50 euro entree, zijn hier een tijdje, eten wat en gaan weer. Het rendement van dat bezoek is lastig te meten. Ik denk dat dit nog wel beter kan. We spelen met het idee om aan de bezoeker te gaan vragen met welke verwachtingen hij hier komt. Komt hij puur om te genieten of is hij op zoek naar ideeën voor zijn kleine of juist grote tuin. Dat zijn al drie verschillende doelgroepen. We kunnen niet voor elke bezoeker een eigen begeleider regelen, maar wel routes ontwikkelen die op een aantal doelgroepen zijn toegesneden. Hoe dat verder uitpakt weet ik nog niet, maar we zijn daar wel mee bezig."

INSPIRERENDE DENKSELS

De passie voor tuinen gaat verder dan het creëren van allerlei fraais met zijn handen. Ook de taal gebruikt hij als middel om zijn ervaringen over te brengen. Het leverde de afgelopen jaren drie bundels met wat Van Ooijen 'denksels' noemt. Ooit ontstaan tijdens een themaweekend, waarbij hij voor een aantal plaatsen in de tuin een tekst bedacht bij een object met bijbehorende muziek, zoals de Stoel van Felderhof met de muziek van dat programma. "Op een gegeven moment bleek dat de teksten door andere mensen gebruikt gingen worden. Dat vond ik heel bijzonder. Ik heb ze voor een specifieke gelegenheid gemaakt, maar kennelijk spreken ze een breder publiek aan. Nu staan ze op een paar plaatsen in de tuin." Schrijven doet Van Ooijen nauwelijks meer, vooral vanwege tijdgebrek. Tot 2004 verschenen praktische tuinboekjes over zaken als snoeien en het aanleggen van vijvers. Nu het begrip Tuingeluk groeiende is, voelt hij wel weer de drang om te gaan schrijven. Na dertig jaar is het werk nog niet af, vindt hij. "Soms voel ik zelfs dat ik weer op een beginpunt sta." Of kinderen zijn werk voortzetten? "Dat vind ik nog te vroeg. We hebben twee jongens van 20 en 22, waarvan de jongste Bedrijfs-economie studeert. We delen in ieder geval onze passie voor muziek. En voor de tuin ziet hij weer hele andere mogelijkheden dan ik."

Resumé

De Tuinen van Appeltern zijn begin jaren tachtig begonnen op initiatief van Ben van Ooijen. Nog steeds geniet hij van hetgeen er inmiddels op 17 ha aan tuinen en planten is te zien. Werk is er echter nog genoeg. De nieuwe passie heet Tuingeluk.